

DEVAI KIR. ÜGYE SZÉK

ÉRKEZETT 1914. NOV. 31.

*Arhivele: 1914 okt. no 30-ian
d. n. 3000*



Am...

SZÁM

MELLEKLET:

GOSSINZGANA

PROPRIETAR: Dr. SEBASTIAN BORNEMISA

REDACTOR: Dr. NICOLAE DAMIAN

Anul IV. - Nr. 41-42.

Abonamentul: Pe an 12 cor. Pe 1/2 an 6 cor.
România 30 lei. - America 3 dolari. - Germania 15 M.

Orăștie, 1 Noembrie n. 1914.



Siciul Regelui Carol pe afetul de tun turcesc, în umbra vulturului Țării...



Regele Carol pe catafalc; Regina îngenunchiată lângă siciul lui și Coroana de oțel strălucind la capul lui...

Moartea Voevodului.

*La Curtea-de-Argeș, în purpur și brad
Dormi-va de-acum, Voevodul...
Depart, Carpații și brazii bătrâni
Cântă-vor, în noapte, prohodul...*

*Din creste pleșuve, spre slavă urcând,
Veni-vor vultanii — și 'n jurul
Castelului Peleş vor trece țipând,
Căzând, căutându-și Vulturul!*

*Dar nu mai e nimeni! Vulturul s'a dus
Și-acuma plutește în soare,
Privindu-și icoana, în purpur și brad,
Alături de sfinte odoare...*

*

*Mărta Stăpână — Archangel cernit —
Crin negru pe albe morminte —
Veni-va de veghe, în ciasuri târzii,
Cu daruri în mânilor sfinte...*

*— Și Doamna Despina, ca Tine, ducea
La Curtea-de-Argeș, prinoase...
Coboară-te, Doamnă, și pune-i ușor
Pe mânilor reci, chiparoase!...*

*

*La Curtea-de-Argeș, strivită de zid
Sub mândrele 'nalte cupole,
Soția jertfită, se roagă și-acum
Vestitului meșter Manole...*

*Cu tot ce-avusese Manole mai scump
Făcut-a zidirea măreață,
Strivise acolo chiar sufletul lui
Să dea mănăstirii vieță...*

*Asemeni vestitului meșter, și El
Ne-a dat o măreață zidire...
Slăvită să fie acuma și 'n veci
A Marelui Domn pomenire!*

VICTOR EFTIMIU



Amănunte

**preafrumoase, din jurul în-
mormântării Regelui Carol.**

N'am putea da cetitorilor nostri ceva mai atrăgător, ca foarte interesante amănunte dela înmormântarea Regelui Carol, — alese din marile ziare din București.

Înainte de a trece înse la aceste amănunte, trebuie să scoatem la iveală un alt lucru, pe care ni l'a arătat corespondentul nostru dela București.

Un tun de lângă statua lui Mihai, lipsește!

Acei dintre cetitorii acestei reviste, cari au fost prin București, vor fi văzut, negreșit statua lui Mihai-Viteazul, lângă care se aflau puse două tunuri turcești, luate dela păgâni în războiul dela 1877 la Grivița. Azi unul din acele tunuri lipsește dela locul seu! El a fost luat și dus în capul orașului București Luni în 11 Oct. pe când sosea trenul cu cosciugul Regelui Carol, dela Sinaia... La intrarea în oraș, în drumul seu cel din urmă spre Palatul Regal, acel care a fost Regele Carol, dormind acum în cosciugul lui simplu de stejar, — n'a fost așezat pe un dric mortuar de rând, ci pe afetul tunului turcesc (afet se numește partea dinainte a tunului, osia pe care e așezată lada cu munițiile și șezul pentru tunari). Pe afet, pe dricul roților dinainte a tunului, a fost așezat Regele care a cucerit acest tun în un glorios războiu, iar după sicriul Lui, se târa tunul păgân însuși... A fost aducerea în oraș datătoare de sfinte fiori, a unui Mare Căpitan, a unui Erou, nu a unui Rege de rând... Sutele de mii de cetățeni ai Capitalei, îl admirau și i se închinau.

A fost dus și așezat pe catafalc în Palatul Regal.

Despre lumea uriașă ce a venit să vadă catafalcul și înmormântarea, se scriu următoarele:

**70.000 oaspeți numai
din provincie.**

Mulțimea sosită pe ziua de 11 Oct. — scriu ziarele de Marți 13



Regele Carol în mantia regală, șezând în Tronul seu...

Oct. — în București, eră enormă. Se socotește la peste 100 mii persoane!

Numai pe căile ferate sosiseră până în dimineața acelei zile, după calculele făcute de cei în drept, 70 mii de oameni.

Străzile Capitalei au luat o înfățișare neobicinuită. Din cauza uriașei îmbulzeri mai ales pe Calea-Victoriei din București, ori-ce circulațiune de trăsuri a fost întreruptă.

În fața Palatului Regal, mulțimea adunată pentru a intra în Palat, eră

de câteva mii. Două companii din reg. de infanterie din garnizoană și una din reg. de jandarmi rurali, s'au format în cordoane în fața palatului regal. Cu toate acestea, accidentele nu au lipsit nici pe ziua de eri, din cauza enormei înghesueli.

Serviciul divin al catolicilor.

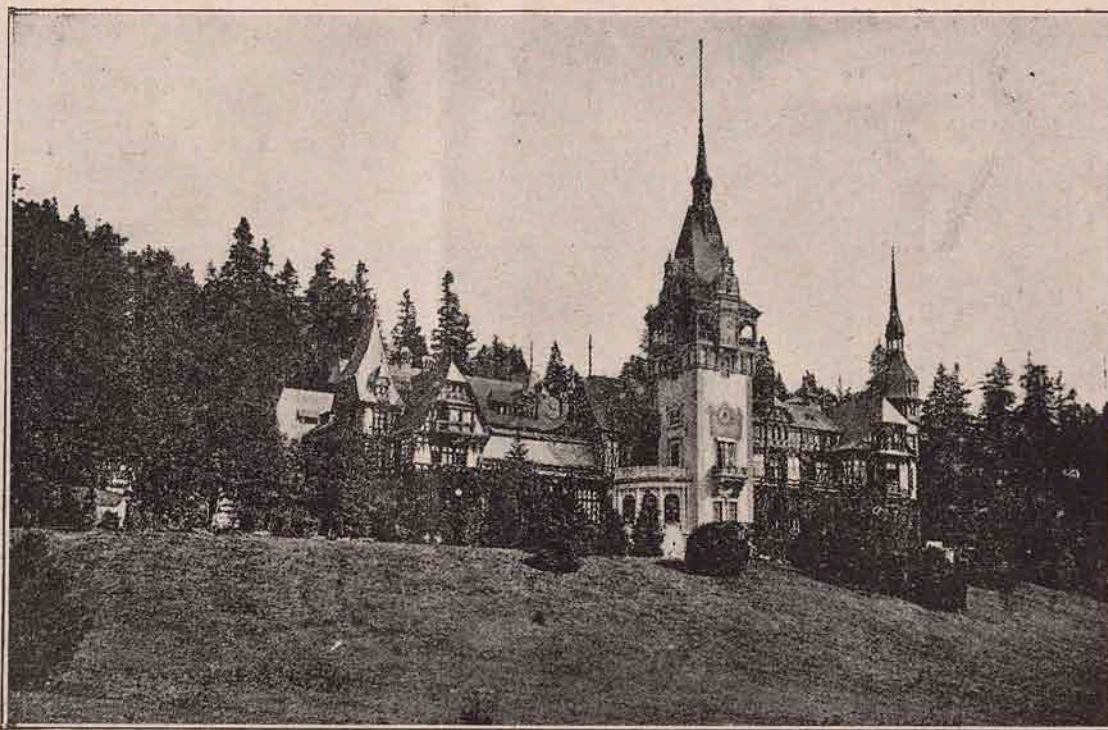
Regele fiind catolic, în jurul catafalcului au făcut servicii și preoții catolici, anume în dimineața fiecărei zile. Episcopul catolic Netzhammer cu clerul seu și-au făcut slujba.

Serviciul ortodox.

Iar partea principală a serviciului în toate zilele cât Regele a fost lăsat pe catafalc, și și în jurul adevăratei înmormântări, a făcut'o clerul bisericeii gr.-or. române, cu prisos de strălucire, fiind de față și Regina văduvă și noul Rege, principii și ministri.

Vizitele la catafalc.

Două zile cât trupul Regelui a fost lăsat în Palat spre vedere, pe piața din fața palatului a fost adevărat războiu între miile de oameni



Castelul Peleș dela Sinaia, în care Regele Carol a apus dintre cei vii...

ce veniseră și se îmbulzau care mai de care să ajungă a străbate în Curte spre a vedea catafalcul, a mai vedea odată pe acel care a fost *Regele Carol!*

Florile copiilor...

În întâia linie s'a dat voe mai multor școli, de fete și băieți, să viziteze sala mortuară.

Toți elevii și elevele purtau do-liu la braț și fiecare a depus câte o floare pe catafalcul iubitului rege...

După școli s'a dat voe publicului, care așteptă de ore întregi să-i vină rândul. Dar de unde să ajungă toți, deși toată ziua au tot curs, om în spate la om, spre sala și pe din-naintea sicriului...

În urma unei dispozițiuni luate de autorități, s'a permis publicului vizitarea camerei mortuare în ultima zi până la orele 3 noaptea, pentru a se satisface cel puțin o parte din zecile de mii de provinciali cari au venit în București pentru a vedea pentru cea din urmă dată pe regele Carol.

*

Varda lângă sicriu.

Ziua și noaptea lângă sicriul în-naltului mort a stat vardă de 4 oa-meni, nu soldați de rând, nici ofi-

teri mai mici în rang, ci 5 *coloneli*, cari se schimbau în tot o oră din postul lor, în care stăteau ca niște statui vii, nemișcați... Au veghiat anume lângă corpul regelui Carol dnii coloneli Fălcoianu, Scărișoreanu, Praporgescu, Al. Florescu, Cihoschi, Caribol, Magheru, Torocanu, Popovici, Basarabescu, Buzitescu, Anastasiu, Vivescu, Vernescu și Canaroiu.

În ziua din urmă au vizitat camera mortuară dela palatul regal și toți ofițerii sosiți din provincie. De asemenea și trupele cari au ținut ordinea în fața palatului regal, în ultimele zile.

Sala Tronului.

— Podoabele ei sfinte: steagurile vechi și vechile Tronuri a lui Cuza și Elena-Doamnă. —

Corpul neînsuflețit al Regelui Carol n'a fost așezat în sala Tronului, ci în sala alăturată, unde se dedeau mesele la zile de mare sărbătoare.

Sala tronului urmează spre dreapta aceleia unde odihnea rămășițele scumpe, pentru vederea cărora în stradă s'au dat lupte titanice între public și armata de pază, timp de două zile...

Nu e pompoasă sala Tronului, ci e simplă, dar impunătoare.

În fundul sălei, după câteva trepte se ridică măjestoase două tronuri, al Regelui și Reginei. Sunt lucrate din stejar minunat sculptat cu cifra regală, și tapisate cu catifea roșie închisă de culoarea vinului de Bordeaux.

În fața lor și'n stânga e locul unde stau așezate steagurile zdrențuite dar glorioase cari au primit botezul sângelui și au fost sfâșiate la luptele dela Vidin, Opena, Nicopole, Gri-vița, Smârdan și Pleвна.

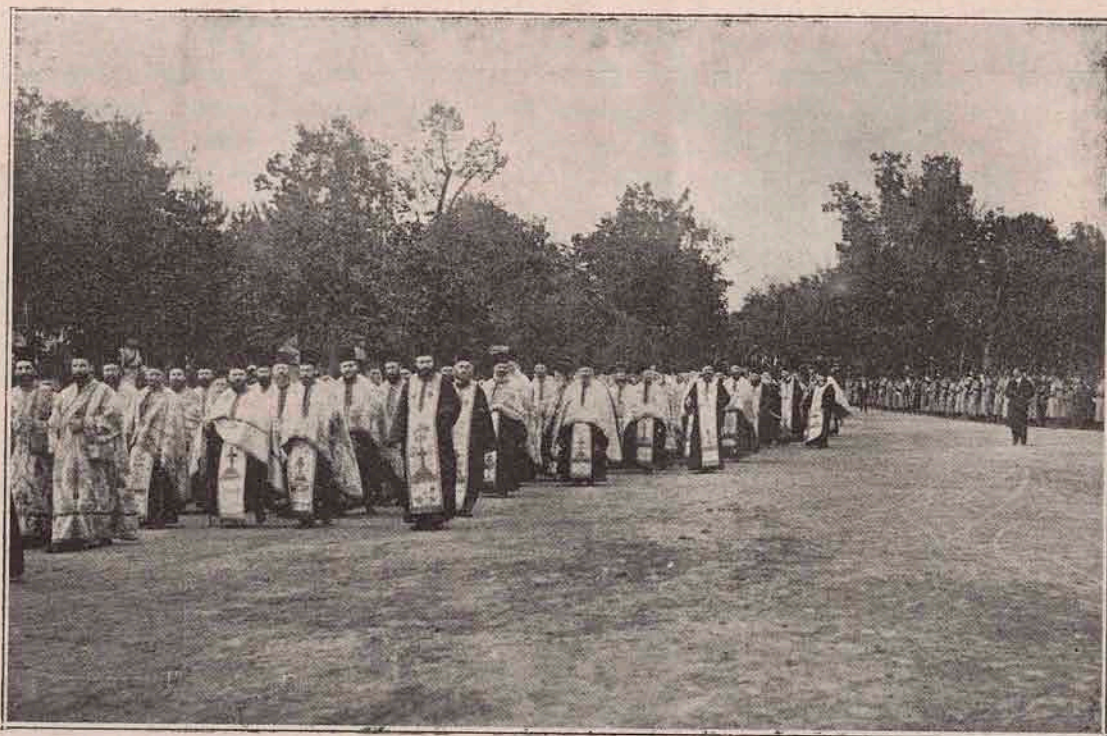
Regele Carol, de câte-ori se urca pe tron, la marile festivități, privea cu mândrie spre aceste semne ale vitejiei armatei române...

Tot în sala Tronului, la dreapta, spre stradă, pe un loc înălțat, odihnesc tronurile aurite ale marelui Domn Alexandru Cuza și bunei Doamne Elena!, cei dintâi domni încoronați ai României de azi, prefăcută prin ei și sub ei, una din două țărișoare slabe ce erau până atunci.

Dealungul pereților sunt așezate scaune lungi în formă de bănci.

Dece n'a fost așezat catafalcul regal în sala Tronului?

Iată întrebarea ce o pun mulți. Apoi iaca de ce: Dacă rămăși-



Preoțimea care a servit la înmormântarea Regelui Carol, cu cei 2 Mitropoliți ai Țării, în frunte.

țele omenești ale Regelui mort ar fi fost depuse în sala Tronului, *doliul ar fi acoperit această sală, deci și Tronul regal.*

Dar, dacă Regele a murit, *Tronul nu e vacant!* El a fost ocupat de a doua zi de *noul rege, Tronul e al Țării și el nu poate fi îndoliat, cum nu e îndoliat nici steagul cu stema țării ce fâlfie majestos deasupra palatului regal.* Căci ele au deja stăpân nou, care e în viață și pentru a cărui glorie strălucesc.

De aceea catafalcul cu sicriul Regelui, a fost așezat în *sala de alături*, cea de festivități, care a putut lua haina doliului adânc...

Ziua lui din urmă în București și plecarea...

Joi, 15 Oct. n., a fost ziua cea din urmă, în care Regele Carol a mai putut fi văzut, deși adormit între flori și coroane la București.

În această zi, dela orele 7—8 dimineața s'au oficiat încă servicii religioase de arhiepiscopul catolic Netzhammer, cu clerul seu.

La orele 9 a început slujba religioasă ortodoxă, în sala Tronului, oficiată de Mitropolitul Primat Konon, asistat de Mitropolitul Pimen al Moldovei și de toți membri sfân-

tului Sinod. — Răspunsurile liturgice au fost date de Corul seminarului Central.

La acest serviciu religios au asistat M. S. Regele Ferdinand și Regina, Regina-Văduvă și întreaga familie regală, înconjurată de casele lor civile și militare. Regele Ferdinand eră foarte mișcat.

La orele 9 și 30 minute serviciul divin a fost terminat. Oficialitatea a părăsit sala Tronului, apoi cosciugul a fost ridicat de foștii aghiotanți regali și coborât pe scară.

La capătul scării M. S. Regele Ferdinand și Principele moștenitor, pânăce cosciugul să fie așezat pe afetul de tun, au dat *onorul*, stând cu mâna la chipiu. (În nr. viitor al „Cosinzenei“ vom arăta chipul lor).

S'a format acum cortegiul, care a pornit în sunetele muzicilor militare, cu imnul: *Trăiască Regele...*

Formarea cortegiului, dela palat până la gară.

Clipa eră înduioșătoare. Sicriul purtat pe brațe de generali, a fost așezat pe „carul mortuar“, pe afetul de tun... Muzicele intonează „Imnul Regal“ gorniştii sună „La Rege“, clopotele tuturor bisericilor din București, cam atâtea câte zile într'un

an, sună cu tărie, iar tunurile bubue dela pirotechnia armatei și din toate forturile dimprejurul Capitalei!...

Un fior străbate mulțimea, care se descoperă. E ultimul salut care se dă rămășițelor aceluia care va ocupa o pagină măreață în istoria neamului român: Muzica, clopotele, tunurile, formează, amestecate, o melodie superbă în cinstea Omului care a știut să-și ritmeze viața după armonia lui ideală.

Într'o tăcere desăvârșită cortegiul format pornește în modul următor:

Într'o trăsură în cap, prefectul poliției Capitalei. După el un escadron din regimentul de escortă. (În numărul viitor al „Cosinzenei“ îl arătăm chipul).

Urmează: Corurile seminarelor teologice și Nifon. — *Mitropolitul, episcopii și arhiereii* în trăsuri și un mare număr de preoți pe jos.

Vin apoi: *Veteranii* din războiul dela 1877—78.

După ei: *Drapelele regimentelor cari au luat parte în războiul dela 1877—78.* (Le vom arăta în numărul viitor).

Sabia regelui Carol, purtată de generalul Al. Iarca, asistat de generalii Gh. Burghilea și Gh. Bogdan cu sabia trasă.



Mănăstirea de Argeș, în care, potrivit dorinței sale, a fost așezat spre vecinică odihnă Regele Carol, alături de Domnul Neagoe Basarab, întâiul ziditor al minunatei mănăstiri.

Coroana regală, purtată de generalul Ion Culcer, asistat de generalul Mihail Aslan și de contraamiralul Seb. Eustațiu, cu sabia trasă.

Carul mortuar, ai cărui cai sunt conduși de dârlogi de către căpitanii Gh. Ciurea de la cetate, Ion Negoescu din reg. 2 artilerie, Ion Bodnărescu din reg. 4 cetate, Gh. Rujinschi din statul major, Teodor Altenișu dela ministerul de război și Teodor Vera din statul major.

Cordoanele carului mortuar sunt ținute de dnii *Ion Brătianu* prim-ministru, *B. Missir* președintele Senatului, *M. Ferechide*, președintele Camerei și *Gh. N. Bagdat* primul președinte al Curții de casație.

Alături de purtătorii cordoanelor merg *generalii*: *C. Coandă*, *Vasile Zottu*, *Const. Hârjeu* și *Al. Averescu*.

Pe de lături merg *toți ceilalți generali* de divizie precum și Casa militară a Regelui defunct.

Imediat în urma carului mortuar vin *M. S. Regele Ferdinand*, în uniformă de general de cavalerie și *Principii Carol și Nicolae*.

După un mic spațiu vin *toți miniștrii*, apoi foștii miniștri și foștii președinți ai corpurilor legiuitoare, *miniștrii streini* cu personalul lega-

țiunilor și consulatelor, deputații, senatorii, primarii orașelor București, Craiova și Iași, miniștrii plenipotențiar, generalii de brigadă în activitate și rezervă, consilierii dela Casație în robe roșii, membrii Curții de conturi, membrii Academiei Române, profesorii universitari, membrii consiliului superior de agricultură și ai consiliului permanent administrativ, eforii spitalelor, biroul societății geografice, consiliul Băncii Naționale, președint. societății „Regina Elisabeta”, directorul Fundațiunii universitare Carol I, magistrații Curților și tribunalelor, decanii barourilor din țară cu consiliile de disciplină, președinții consiliilor județene și primarii tuturor orașelor, membrii Camerelor de comerț, funcționarii superiori, membrii corpului didactic, reprezentanții comunităților, delegațiunile și armata.

O companie din batalionul 6, vânători și *un batalion din reg. Vlașca nr. 5*, încadrau laturile cortegiului.

Parada eră comandată de generalul *Cottescu*, comandantul corpului II. de armată. Trupele pedestre erau comandate de generalul *T. Gheorghiu*, artileria de cătră gene-

ralul *C. Volvoreanu* și cavaleria de cătră generalul *Ioan Herescu*.

Regescul cortegiu funerar înaintază încet prin mijlocul imensei mulțimi, care se descoperă cu pietate.

Pe tot parcursul, pe calea Victoriei și pe calea Griviței, clopotele bisericilor sunau, muzicile cântau și sunetele metalice ale trîmbiților gorniştilor sunau „La Rege”.

Sutele de mii de oameni se înfiorau în clipa aceea dureroasă. Femeile plîngeau și din mulțime pornea un geamăt surd de durere...

(În numărul viitor vom aduce vederea aproape a tuturor acestor părți de frunte din convoiul ce petrecea la cele vecinice pe Regele Carol).

La gară, pentru cea din urmă dată...

Așteptând sosirea în gara de Nord a sicriului cu rămășițele pământești ale Regelui, — gara eră cernită în întregime.

Coloanele de pe peron sunt în negru și împodobite cu stegulețe cernite.

În fața gării de Nord sunt ridicate niște coloane învăluite în do-liu, iar deasupra lor se înalță mirisme de tămâie și smirnă, care dau

atmosferei un caracter de solemnitate adâncă.

Pe peron e o companie din batalionul 2 de pioneri, cu muzica în frunte, sub conducerea maiorului Kratochwil, iar în curtea gării, regimentul 1 de cetate și batalionul de specialități.

Trenul care are să ducă pe Regele mort, e cernit, doar vulturul aurit de pe vârful vagonului mortuar, stă mândru și neacoperit.

La orele 10 și jumătate se vestește intrarea în gara de Nord a cortegiului mortuar. Îi iese în cale întreg clerul superior în frunte cu Mitropolitul Primat și Mitropolitul Moldovei și Sucevei, îmbrăcați cu odăjdiile sfinte, apoi se arată generalul Culcer, purtând *Coroana de oțel*. Urmează sicriul, dus de patru generali, Coandă, Hiottu, Georgescu și amiral Eustațiu.

După sicriu pășesc încet Regele Ferdinand, regina Maria. Principii și principesele de Coroană, apoi grupul ofițerilor generali; grupul misiunilor streine, între care este dl Șebeco, fostul ministru plenipotențiar al Rusiei la București și contele de Wedel, trimisul împăratului Wilhelm.

După grupul diplomaților au intrat pe peron ministrii, în frunte cu dl I. C. Brătianu, etc.

La urcarea sicriului regal în vagonul mortuar, muzica batalionului 2 de pioneri intonează „Trăiască Regele” și aceasta a fost o clipă înălțătoare, când Regele Ferdinand, principii de Coroană și toți generalii, au salutat câteva minute acest imn, cu mâna la chipiu.

Clerul începe apoi rugăciunile în fața vagonului mortuar. Corul cerului artistic muzical, dă răspunsurile. Când se cântă „Sfinte Dumnezeule” și „Vecinica lui pomenire”, toată lumea de față eră pătrunsă de o puternică înduioșare de jale.

Regele și Regina împreună cu principii și principesele s'au urcat acum în vagonul regal, privind trist la numerosul public de pe peron. Trenul mortuar pornește din gară în sunetul imnului regal, lăsând în

sufletele celor de față o adâncă durere.

În alte vagoane au luat loc Mitropolitul Konon Arănescu Donici, Primatul României și Pimen, Mitropolitul Moldovei și Sucevei, membrii guvernului împreună cu dl Brătianu și ceilalți fruntași ai Țării.

*

În vagonul mortuar, au luat loc arhimandritul Dionisie, și starețul Mănăstirii Sinaia, și corul compus din 6 artiști sub conducere maestrului M. Tănăsescu.

Cei doi arhimandriți au cetit rugă pe tot cursul drumului, la fiecare gară, unde se opreă trenul mortuar, Mitropolitul Primat și Mitropolitul Moldovei au rostit câte o scurtă rugăciune. Răspunsurile au fost date de corul din vagonul mortuar.

La 10 minute după plecarea trenului mortuar regal, a plecat din gara de Nord un al doilea tren, ducând la Curtea-de-Argeș pe generali, pe membrii Sfântului Sinod, drapelul și pe înalții demnitari cari au participat la serviciul religios la Palatul Regal.

În drum, trenul mortuar s'a oprit numai în stațiunile Titu, Golești și Pitești.

Peroanele și fațadele tuturor stațiunilor prin cari a trecut trenul mortuar, erau cernite. O mulțime mare eră adunată, pretutindeni, spre a saluta pe Regele Carol în drumul său către locașu-i de veci cu școlile și corporațiunile cu steagurile cernite.

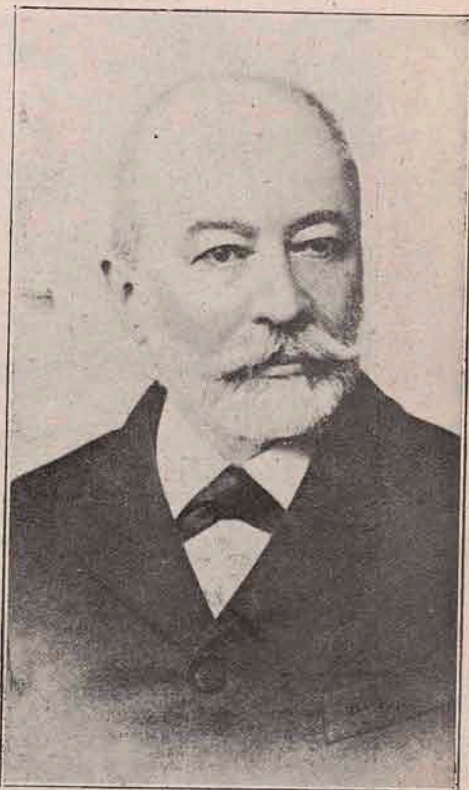
Când trenul a ajuns în fața fortului Chitila (un punct în brâul de întărituri din jurul Bucureștilor), tunurile, — următor dorinței arătate de Marele mort, — au început o *salvă de 101 lovituri*.

Prin toate stațiunile pe unde a trecut trenul mortuar, deregătoriile au salutat rămășițele defunctului Rege, și preoții au rostit rugăciuni.

Pregătirile la Curtea de Argeș.

Pe tot parcursul drumului, între București și Curtea-de-Argeș, fațadele gării erau îndoliate prezentând un aspect impresionant.

Vremea în Curtea-de-Argeș eră



† *Dimitrie Sturdza*, fostul cap, președinte al partidului liberal din România, după Ioan C. Brătianu. A fost un îndrumător în politica țării, om foarte iubit de Regele Carol, și credincios acestuia până la moarte! A murit cu numai o săptămână după Regele Carol și fiind suferind, cei din jurul său nici nu i-au spus că Regele adorat de el, a murit, ca să nu-l omoare prin știrea asta. Așa a murit fără a ști că Regele a trecut pe aceleași plaiuri ale vecinicii cu o săptămână mai înainte ca el...

frumoasă, iar reședința episcopală părea a fi un adevărat lagăr militar, atât eră de aglomerată de trupe, — venite ca să dea cel din urmă onor marelui lor Căpitan.

Casele au fost transformate în cuartiruri.

Străzile orașului, și mai ales strada Principală ce duce la Mănăstire, eră pavoazate cu drapelul îndoliate.

Toate casele particulare și prăvăliile asemenea cernite.

În jurul Catedralei erau ridicate pedestale înalte de patru metri îndoliate și unite prin draperii de doliu și drapelul, formând un decor potrivit tristei ceremonii.

*

În grădina școlii de meserii ce se află alături de Mănăstire s'a a-



Trupe germane trăgând salvă de pușcături după o mașină de zburat rusească ce trece peste câmpul lor și le spionează așezările.

ranjat un șir de mese unde s'a servit, un prânz *învățătorilor și primarilor* din țară veniți cu toții la înmormântare, ca trimișii satelor lor. Alături, de-asemeni, un alt șir de mese cu 3500 locuri, unde au prânzit *țărăni* din împrejurime.

*

În cele 4 colțuri ale mănăstirii au fost aranjate patru vase mari de aramă în cari au ars miresme, în timpul când s'a oficiat serviciul religios pentru defunctul Rege.

În preziua a sosit din București un tren compus din 30 vagoane încărcate cu aproape 4000 oameni în majoritate primari rurali, învățători și preoți.

În cursul nopții au sosit încă 30 de trenuri. Aglomerația a fost așa de mare în oraș, în cât a fost im-

posibil ca toată lumea să fie încuar-
terată.

Sosirea trenului mortuar la Argeș.

Zeci de mii de oameni din toate straturile societății, veniți din toate unghiurile țării, așteptau sosirea trenului care aducea rămășițele pământestii ale Regelui Carol. Sunt, oameni veniți din comunele învecinate, din Capitală, din satele cele mai îndepărtate ale Olteniei și din unghiurile cele mai de sus ale Moldovei. Ei stau înșirați pe dealurile dinapoia gării și pe tot drumul până la mănăstire. Pe drum, în stânga, stau primarii, având în mână lumânări aprinse. În stânga lor, preoții din toată eparhia Argeșului.

Trenul mortuar se iverse; loco-

motiva e cernită; toate capetele se descopăr.

Generalii și înalții demnitari cari sosiseră cu 10 minute, cu un tren special, înaintea trenului mortuar, ies în întâmpinare.

Muzica intonează Imnul Regal.

La orele 3, trenul se oprește înaintea peronului cernit. Ofițerii superiori, clerul și autoritățile sunt pe peron. O companie cu muzică și drapel dă onorurile „pentru Rege“.

Cel dintii scoboară din tren M. S. Regele Ferdinand, care e urmat de M. S. Regina Maria, de A. S. R. Principele Carol și de Principesele Elisabeta și Mărioara. Regina Maria cu principesele iau loc într'un automobil și se duc înainte la mănăstire.

Membrii Casei militare regale scoboară încet sicriul, purtându-l pe umeri. El e așezat iarăși pe un afet de tun tras de 6 cai.

În această clipă începe o salvă de 101 lovituri de tun și clopotele tuturor bisericilor din Curtea-de-Argeș încep să sune, umplând depărtările cu vibrarea lor.

În drum spre lăcașul de veci.

Cortegiul se formează în ordinea următoare:

Un escadron din regimentul 4 călărași, îl deschide. După el vin corurile religioase, cari intonează „Sfinte Dumnezeule“. Clerul vine după coruri.

Urmează Veteranii din războiul dela 1877—78, pășind triști și ducând la locul de vecinică odihnă pe Acela care i-a purtat prin ploaia de gloanțe, ducându-i spre biruință...

Delegațiile cu drapelele corpurilor de trupă, vin după veterani, și în urma lor drapelele corpurilor de trupă cari au participat la războiul pentru Independență.

Spada Regelui Carol e purtată de un general de divizie, asistat de doi generali, iar *Coroana de oțel* e purtată de un general de divizie, asistat de asemenea de doi generali.

Imediat înaintea afetului de tun care poartă sicriul cu corpul Regelui Carol, merge șeful Casei mili-

tare a Regelui defunct, generalul Mavrocordat.

Cordoanele carului mortuar sunt ținute de dl I. Brătianu, președintele consiliului de ministri, de dnii B. Missir și M. Ferechide, președinții Corpurilor Legiuitoare, și de dl Bagdat, primul președinte al Înaltei Curți de casație. În dreapta și în stânga afetului, mergeau generalii de divizie și membrii Casei militare a Regelui Carol.

Imediat în urma sicriului merge M. Sa Regele Ferdinand, care are în dreapta sa pe A. S. R. Principele moștenitor Carol, iar în stânga pe principele Nicolae.

Urmează membrii guvernului, reprezentanții autorităților, primarii comunelor rurale. Armata încheie cortegiul.

Cortegiul pornind din gară străbate strada Negru-Vodă și bulevardul Carol I, până la Mănăstire.

O lume imensă stă dealungul drumului pe care-l străbate tristul convoi. Trupe sunt înșirate pe partea stângă, iar pe dreapta școlile cu drapele, precum și delegații și primarii comunelor.

Serviciul divin dela mănăstire.

Cortegiul intră încet pe poarta mănăstirii.

Curtea are un aspect fantastic și admirabil. În patru puncte, împrejurul mănăstirii, sunt ridicate patru mari faruri îndoliate, terminate cu câte un tripied în urna căruia arde tămâie.

Înaintea mănăstirii, sub minunatul baldachin de piatră, care stă în față, e un catafalc înconjurat de flori. O dureroasă coincidență a voit ca, cu câteva zile înainte de a se stinge, Regele Carol, plimbându-se prin grădina castelului, să admire frăgezimea unor flori albe și mauve, cari cu toată vremea rece, se păstrau vii și parfumate.

Aceste flori îi plăcuseră mult.

Din ordinul M. S. Regelui Ferdinand, ele împodobesc azi catafalcul, pe care se depune corpul aceleia, care le admirase...

Goarnele sună de departe onorurile „pentru Rege“. Sicriul e purtat din nou pe umeri de membrii Casei militare a Regelui și de președintele consiliului de ministri și așezat pe acest catafalc, sub baldachin.

Două drapele zdrențuite se alătură repede, nelipsind o clipă de lângă sicriu. Lângă ele, pe terasa de piatră dimprejurul baldachinului, vin toate celelalte simboluri ale virtuților ostășești ale Marelui dispărut.

Episcopii și arhieriei, având în frunte pe cei doi mitropoliți, iau loc pe treptele mănăstirii.

În vremea aceasta, lumea, — o lume imensă, — pătrunde în curte și se înșirue împrejur.

M. S. Regina Maria, împreună cu Principesele Elisabeta și Marioara, ies din biserică și se opresc lângă sicriu, unde vin și M. S. Regele Ferdinand, împreună cu Principii Carol și Nicolae.

O companie din reg. Dâmbovița nr. 22, dă onorurile.

Serviciul divin începe în mijlocul unei tăceri profunde. Răspunde corul societății „Cercului artistic muzical“.

La orele 4 și jum., când se cântă „Vecinica pomenire“, poporenii adunați în număr de zeci de mii, se închină cu evlavie și cu durere.

Clopotele plâng.

Și din cele patru mari faruri negre, din urnele susținute de tripieduri, fumul miresmelor se naltă către cerul calm și îndepărtat.

Drapelele își fâlfăie mătasa.

Nu se mișcă nici o frunză, iar norii, — ca adunați cu mâna — s'au rânduie în cerc, în zare, protejând pe cei cari s'au adunat laolaltă într'un ceas atât de amar...

În biserică.

În jurul altarului din fața intrării în biserică, se ridică un catafalc pe care au fost depuse rămășițele pământești ale Suveranului. Aci s'a oficiat serviciul religios, înainte de a se face înhumarea.

Cavoul (mormântul) din mănăstire este adânc de 2 metri, lat de 1 metru și jumătate și lung de 2

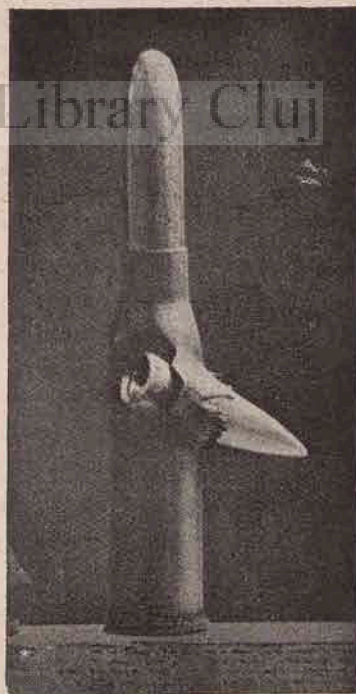
metri jum. Alături de cavou se află depusă *Evangelia Reginei* și imediat vin apoi mormintele lui Neagoe Basarab, Despina Doamna și a celor trei copii ai lor.

Rugăciunile s'au terminat.

Purtate de generali, Spada și Coroana — simbolurile vieții celui care pleacă, — intră cele dintâi în biserică. Iar după ele intră, spre a nu mai eși, purtat pe brațe, Acela care a fost Regele Carol. Deasupra sicriului, îmbrăcat în catifea purpurie, stă chipul Lui, care impresionează într'un chip sfâșietor.

Intră, după El, Regele și Regina, cu Principii și Principesele, membrii guvernului, membrii Sf. Sinod, președinții Corpurilor legiuitoare și foștii prim-miniștri.

Mormântul celui dintâi Rege al României, — care, dacă Dumnezeu ar fi vrut, ar fi trebuit să nu se



Glontul rusesc de pușcă, trecut prin glonțul nostru! La brîul unui rănit de-ai noștri s'a aflat această raritate: un glonț rusesc ce eră să-l străbată, izbit în tașca cu patroane a soldatului nostru, a spintecat o patroană și s'a oprit în perețele ei de aramă! Prin asta norocosul om a scăpat de moarte. Așa-i glonțul rusesc, ascuțit, încât iacașă, poate trece prin arama glonțului nostru.



Ofițeri, subofițeri și soldați de rând indieni, aduși pe câmpul de războiu francez, contra Germanilor.

sape niciodată, — a fost un mormânt lucrat din greu. Acei cari avuseseră trista îndatorire de a-l săpă, au trebuit să sape 80 de centimetri în beton. Și piatra, știind par'că ce avea să 'ngroape 'n ea, n'a voit decât cu greu să se desfacă...

Depunerea corpului în criptă.

La orele 5 fără 20 minute corpul Regelui Carol e depus în criptă.

Regele Ferdinand și Regina Maria ies din biserică. Amândoi au ochii plânși.

Totul s'a sfârșit.

*

Corpul Regelui odată depus în criptă, în locul unde eră Evanghelia Reginei, s'a pus deasupra sicriului o lespede, ale cărei margini au fost prinse cu var negru.

Au plâns, în acest minut, sufletele tuturor oamenilor și limbile tuturor clopotelor din cuprinsul hotarelor României. Iar tunurile din toate garnizoanele, din toate forturile și de pe toate bastimentele de războiu, au zguduit văzduhul, vestind lumii doliul României.

Muzica a cântat pentru El, pentru ultima oară, Imnul Regal. O baterie din regimentul 6 artilerie „Regele Carol”, adusă acolo din ordinul secretarului general al ministe-

rului de războiu, dl general Ilescu, — bateria care a tras prima ghiulela la Calafat, în războiul pentru Independență, — a început o salvă de 101 lovituri...

La urmă, la orele 5 jum., s'a oficiat un serviciu religios pentru odihna sufletului Regelui defunct.

*

M. S. Regina văduvă Elisabeta n'a asistat la înmormântare, fiind cu totul zdrobită de durere. Doctorul Mamulea, care o îngrijește, a oprit-o de a participa la această tristă ceremonie.

*

Astfel a fost înmormântat primul Rege al României, plâns de tot poporul țării și de întreg neamul românesc.



Praștie, pușcă și tun.

— Din istoria armelor. —

Rolul principal în războiu îl au, firește, armele. De aceea oamenii din cele mai vechi timpuri, au căutat să-și facă arme tot mai bune și mai potrivite pentru luptă.

Cei dintâi inamici ai omului au fost fiarele codrului și ale speluncilor, cu cari trăia alături. Împotriva acestora va fi luptat o vreme

și numai cu brațele, dar cu timpul va fi băgat de seamă, că înarmat cu vre-un bolovan sau cu vre-un trunchiu, izbutește mai ușor în lupta foarte adeseori inegală. Primele arme ale omului au fost deci *petrii ascuțite* sau trunchiuri de lemn, *măciuci*, cu cari se apăra sau își câștigă hrana de toate zilele. Rând pe rând va fi învățat să ascută însuș pietrele, să le combineze cu lemnul, gătindu-și în chipul acesta lănci și buzdugane, mai ușor de mănuit și mai cu efect. În acest stadiu putem vorbi de adevărate arme, întrucât ele erau efectul combinațiilor și a judecății.

Purtând încă dela creație în sine sâmburele civilizației, omul a înaintat treptat și în meșteșugul armaturii. Mai just: acest meșteșug a fost cel dintâi, pe care a fost silit, mai imperios, să-l practice și să-l perfecționeze. După epoca de piatră a urmat epoca armelor de metal, de aramă și de bronz. Își fac apariția *săcurile, lăncile, săbiile și suțilele*. Cele dintâi săbii le-au avut Egiptenii. Arcul a fost cunoscut de sigur chiar înaintea descoperirii fierului, dar o perfecție oare care n'a putut ajunge decât după această descoperire. În lupta din apropiere erau armele de lovit sau de împuns, iar pentru depărtare se întrebunțau arcul și *praștia*. David a răpus pe uriașul Goliat cu praștia. Aceasta din urmă a rămas apoi armă foarte întrebunțată până târziu de tot. Chiar și Romanii aveau trupe întregi de praștieri. Ostașii lui Hannibal înainte de atac își umpleau și ei poalele hainelor cu bolovani și așa porneau năvala împotriva legionarilor. Dar meșteșugul războiului chiar înainte de Romani luase o dezvoltare mare. Fenicienii aveau praștii, cari aruncau pētrile în chip măestrit; cele dintâi mașini de aruncat, ei le-au inventat. Dela dânsii le-au primit Macedonenii și, de sigur, strălucitele învingeri pe cari le-a secerat Alexandru-cel-mare a avut să le mulțamească în mare parte uneltelor sale de războiu, mai perfecte ca ale potrivnicilor săi.

Cu vremea, Grecii au dus la mare dezvoltare mașinile de aruncat, vestitele *catapulte*, cu cari se aruncau la depărtări mari, chiar până la 500—800 metri, pietrii, tăciuni, fier înfierbântat, rășină aprinsă și alte proiectile ucigătoare. Apoi, fiindcă mijloacele de luptă din depărtare, s'au dovedit mai eficiente, acestea s'au și dezvoltat mai cu deosebire. Oștile lui Xerxes întuneceau soarele cu săgețile și cu bolovanii lor. În Italia uneltele de aruncat au ajuns la o perfecție atât de mare, încât conciliul din Lateran dela 1139 a ținut să le anatemizeze! Catapultele s'au întrebuițat chiar și după inventarea prafului de pușcă. În Turin, în castelul medieval, zidit pe malul Arnului, se pot vedea astfel de mașini grozave, cu de cari erau înzestrate cetățile și castelele, până încoace de tot.

Inventarea prafului de pușcă a adus o mare înnoire, o adevărată revoluție în armatură. La început n'a fost aplicată numai decât iarba de pușcă în războaie. Exploziile cele dintâi i-au înspăimântat grozav pe oameni. Însuș călugărul Schwarz, inventatorul, a rămas uluit de efectele mixturai sale. Iar ceilalți oameni au numit „drăcească” bubuitura prafului, iar o legendă spune că monahul Schwarz a fost ars pe rug, pentru invenția sa. Chinezii, după istorie, cunoșteau praful de pușcă cu mult înainte.

Cea dintâi pușcă a fost foarte primitivă. O țevă de fier, în care se introducea iarba și gloanțele, iar la partea posterioară o mică apertură, unde se puneau un tăciune și astfel se împușcă. Cum fac și astăzi băieții în multe locuri, întrebuițând patroanele goale dela puștile militare. Pe la mijlocul veacului al XIV. se întrebuițau deja puștile în războiu și, cam în aceeași vreme, și tunurile. Odată întrupată ideea puștii, această armă cumplită a fost perfecționată tot mai mult. Muzeele ne dau o interesantă icoană despre diferitele forme de puști. Puștile cu *tigae*, cu *cremene*, cu *coș*,

au fost tot atâtea forme ale puștilor mai vechi. Imperfecțiunea acestora eră, că se umpleau pe la gură, pe dinainte, cum se zicea, cu *vergea*, ceea ce însemnă multă pierdere de timp, încât până cam își încărcă un soldat arma, dușmanul agil și iute în mișcări, putea foarte bine să-i „mute fălcile” cu creeri cu tot, cu vre-o măciucă sau cu sabia. Poate această împrejurare a făcut pe soldații români în toate vremile, să aibă mai mare „nădejde” în pușca preschimbata în măciucă, decât în țevă! Foarte multă vreme, puștile nu au primit nici o înnoire în esență, ci numai în mărime și exterior. Se pot vedea puști cu paturi scumpe, toate argint și aurituri, ori altele deadreptul uriașe, încât le manuau câte trei-patru oameni. În esență însă erau tot la țigae, la cremene ori la cocoș. Napoleon a simțit că puștile în construcția de până atunci, nu prea plătesc mult, de aceea a cerut unui armurier din Paris, să-i construiască o pușcă nouă, care să se umplă pe dinapoi. Dar abia la 1836 a inventat un german modelul dorit de Napoleon. În războiul din 1866 cu Prusia, se susține că învingerea Germanilor s'a datorit puștilor lor mai perfecte. Între anii 1880—90, se inventează puștile cu repetiție, de cari uzează astăzi toate armatele. Germanii au puști sistem *Mannlicher* cu 5 focuri. Tot acest sistem îl au armatele Austro-Ungariei, Italiei și României. Francezii au sistemul *Lebel*, cu 18 focuri. Englezii sistemul *Lee Melford*, cu 10 focuri. Belgienii, Spaniolii, Sârbii și Turcii au tipul *Mausser*, cu 5 focuri. Elvețienii sistemul *Schmidt*, cu 12 focuri. Iar Rușii sistemul *Mossui*, asemenea cu 5 focuri. Toate acestea sisteme au calibrul dela 6.5—8 mm. Greutatea între 3.8—3 kilograme.

În aceeași vreme cu puștile s'au dezvoltat și *tunurile*. Cele dintâi erau scurte și grele, aplicate în pământ sau pe ziduri. Abia mai târziu au ajuns la țevă lungă și la roți. Nizuința eră să fie cât mai mari și mai grele, cu deosebire la

treascuri. În 1832 Flamanzii au construit un tun cu diametru de 64 cm., lung de 25.6 m., apăsând 328 de măji. Firește eră stabil. Îi ziceau „Dulle Greite”, Greta cea nebună.

Cu timpul tunurile au început să se întrebuițeze nu numai la apărări, ci și la lupte în câmp sau la asedii. Așa s'a ajuns la roți, aplicate mai întâi de Elvețieni.

Desvoltarea lor ulterioară a fost dictată și călăuzită de trebuințe și de împrejurări. Au început să-și facă apariția tunurile de *cetate*, de *câmp* și de *asediu*. Până pe la 1520 proiectilele tunurilor erau *masive*, va să zică un glob de fier sau de plumb. Dela acea dată începând, s'au construit proiectilele explosibile.

În 1803 un englez Georg *Schrapnel*, a inventat proiectilul, care-i poartă numele, atât de grozav și în războiul actual.

În veacul al XIX. s'au inventat sistemele de astăzi, cari se încărcă pe dinapoi. Pe urmă și-au făcut apariția tunurile cu repetiție, întrebuițate și în războiul actual. În construcția tunurilor și-a câștigat renume firma *Krupp* din Germania, care prevede aproape jumătate din armatele Europei. Vestite sunt și tunurile franceze.

Minunea actualului războiu european, sunt tunurile de 42 cm. ale Germanilor. Orașul Liege, Reims, și mai multe forturi franceze au trebuit să simtă efectul grozav al acestor monștrii adevărați. Aceste tunuri sunt mai mult aproape de vechile tunuri scurte, decât de cele moderne de astăzi. Roți nu au, căci se întăresc în zid și beton. Montarea lor o fac ingineri. Proiectilul, glob umplut cu explosive, nici nu intră în țevă, ci stă afară răzimat pe-un sul de oțel, care se introduce în țevă și care-i dă impulsul. Descărcarea se face cu electricitate, dela distanță de kilometri, căci presiunea atmosferică, ce se produce în clipa exploziei, e neînchipuită. Efectul proiectilului exploadat, care bate 15 kilometri, e tot ce se poate gândi mai grozav. Nici cele mai înfiorătoare uragane nu

pot produce atâta pustiire. În rază de-un kilometru dela locul căderii, nu mai rămâne nici muscă viie! Iar zidurile și pereții forturilor se sparg și se sfarmă ca mușuroaiele! O singură împușcătură cu acest Goliat al tunurilor, costă până la 50 mii cor. S'a zvonit că tunurile de 42 cm. sunt fabricație ungară și singur proiectilele ar fi ale lui Krupp. Dar zvonul acesta s'a desmișnit oticios.

În istoria actualului războiu o largă pagină le revine acestor tunuri cumplite. Câtă distanță dela catapultele lui Demetrios Poliorketes macedoneanul și tunurile dela Liege!

□ □ □

RÂNDURI MĂRUNTE

Numărul de față al „Cosinzenei“ apare, ca număr dublu, după-ce săptămâna trecută nu l-am putut scoate. Iaca de ce: Aveam un trimis anume la București la înmormântarea Regelui Carol, care să ne trimită o dare de seamă aleasă și chipuri frumoase dela măreața înmormântare. Știam că ni s'a și trimis încă a doua zi după înmormântare raportul dorit și chipuri alese, în scrisoare recomandată. Am așteptat-o două, trei zile, scrisoarea nu mai sosi! Eră Marți, Mercuri săptămâna trecută, și scrisoarea așteptată nu mai veni! Așa eră târziu a mai scoate revista. Iaca pe sfârșitul săptămânii ne vine trimisul acasă, dar epistola cu raportul încă nu. Abia după 10 zile dela punerea ei la postă, a sosit în urmă și scrisoarea cu raportul.

Așa umblă acum de greu corespondența între România și Ungaria. Toate scrisorile ce vin din Țară, se duc întâi la Budapesta la un oficiu de controlă, acolo se cetesc și numai dacă nu cuprind ceva oprit, să trimit mai departe adresatului. Scrisorile recomandate, ca cetite mai repede, ajung la 10—12 zile la adresă, iar cele simple abia după 2 ba și 3 săptămâni.

De aceea a scăpat și scoaterea numărului revistei noastre săptămâna trecută, — căci țineam ca să aducă

vederi dela înmormântarea Regelui și dare de seamă aleasă despre aceea. Le oferim azi cetitorilor noștri, cari credem că vor fi mulțumiți de vederile ce le aducem.

În numărul din săptămâna viitoare vom urmă a aduce foarte frumoase vederi dela înmormântare.

*

Ciudățeniile războiului... Cică la unii soldați englezi prinși în războiu, s'a aflat o carte de rugăciuni, în care se găesc și două rugăciuni anume compuse pentru cei duși în acest războiu... În rugăciuni cuviosul pater englez care le-a ticluit, a băgat politică colea ca într'o vorbire dela o adunare poporală, ca să înrăurească, se vede, asupra lui Dzeu în folosul Englezilor... Iaca ciudatele „rugăciuni“:

„Domnul și Dzeul nostru! Arată Nemților și Împăratului lor, că ce nedrepti au fost ei când, fără nici o pricină dreaptă, au atacat! Luminează-i, ca se afle, că nu poți trimite binecuvântarea ta asupra aceluia lucru, pe care tu nu l'ai voit să se întâmple, și fă să fie adevărit și naintea ochilor lor, că toți acei cari au pus mâna pe sabie, de sabie vor peri!“

Iar altă rugăciune sună:

„Domnul meu și Dzeul meu! După-ce pentru cei ai noștri ne-am zis rugăciunile noastre, rugămu-ne ție acum, după învățătura creștinească, și pentru dușmanii noștri.

„Domnul și Dzeul nostru! Tu ai învăluit în vălul nebuniei pe împăratul Germaniei, tu ai poruncit spre sinucidere pe moștenitorul lor de tron, — oh, Doamne, destul a fost din mânia ta, iartă-le lor acum!...“

Că ce rost ar fi având astfel de „rugăciuni“ în cărțile soldaților, — numai mai marii lor ar putea-o tâlcui drept.

BIBLIOGRAFIE

Carte nouă la „Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie.

„Marama Sfintei Veronica“, povestire din viața Mântuitorului

nostru Isus Hristos, — de *Selma Lagerlöf*, traducere de *Alexandru Lupeanu*.

Pe vremea Mântuitorului nostru Isus Hristos, stăpânitor la Roma eră chesarul Tiberiu, împărat rău și asuprelnic. Uciderile nedrepte, omorul oamenilor nevinovați, erau de rând în fiecare zi. Păgânătățile acestui împărat îngroziseră lumea. Atunci trimise Dumnezeu asupra lui o pedeapsă cumplită: lepra, înspăimântătoarea boală din Răsărit. Și nu se găsea doftor să mântuiască pe împăratul, încât i se măcinau oasele ca de cari, și se pocise cumplit. Îl părăsiseră chiar și curtenii lui. Nici doica credincioasă n'a mai putut stă lângă dânsul. Atunci niște vieri săraci din munții Sabini, au învățat pe doica împăratului, pe Faustina, să îndrepte pe Tiberiu după vindecare la Prorocul din Nazaret, care tocmai atunci își împlinea minunile sale în ținuturile Palestinei. Tiberiu n'a vrut să audă de Proroc, dar Faustina s'a dus în Iudea și, în chip minunat, a întâlnit pe Isus, luându-i cu marama sa icoana feței. Această icoană a vindecat apoi pe răul împărat Tiberiu, întors și el la gânduri mai bune.

Acestea se povestesc, pe lung și pe larg, în cartea însemnată mai sus. Acestea și alte întâmplări minunate din viața blândului Isus, pe cari cetindu-le îți pare că cetești părți din Sfânta Scriptură. Povestirea a fost scrisă de vestita scriitoare suedeză *Selma Lagerlöf*, cea premiata cu marele premiu Nobel, pentru literatură. Și e atât de frumoasă, încât te simți dus înapoi în vremile mântuirii. Traducerea în românește e făcută de dl *Alexandru Lupeanu*, cunoscul scriitor tânăr.

O cetire aleasă, înălțătoare de inimi și mângâietoare, care te face mai bun, mai curat. Potrivită pentru ori cine: țaran și cărturar, tânăr și bătrân.

Se găsește de vânzare la „Librăria Dr. S. Bornemisa“ în Orăștie.

Prețul 60 fileri.

În mâna tineretului e o carte neprețuită!



Tara Perdută.

Versuri scrise Poloniei, de Mih. Vörösmarty.

Obrazul meu — nu mă 'ntrebați,
De ce s'a veștejit? —
— Copiii mei cei mai viteji
În luptă au perit.

Iar cei rămași, — de-al sorții vânt
Sunt vecinic alungați,
Nici peatră n'au la căpătâi
Nici rude n'au, nici frați.

La peptul meu, unde cu drag
Li alintam mereu,
Ai desperării șerpi cumpliți
Azi sug la sânul meu.

Și nu sperez, să mai ajung,
Să văz vre-un veac mai bun,
Căci nu mai pot să nasc eroi
Prin cari să mă răzbun...

F. Or.

Trad. O. P. SANEL



Plecarea împărătesei Maria Luisa din Franța.

Maria Luisa, fiica împăratului Francisc, eră în vârstă de 18 ani, când a trebuit să părăsească apartamentul ei de față, pentru ca să devină soția împăratului Napoleon I. Fără a fi în chip expresiv frumoasă, ea captivă pe toți prin deosebita ei amabilitate și prin grația ei.

Părul ei blond și bogat atrăgea atențiunea tuturor, ca și mâinile ei delicate și întreaga ei apariție o destină pentru a ocupa un tron. Ea avusese o educațiune burgheză și fusese deprinsă să fie ascultătoare față de tatăl ei.

Totuși tânăra arhiducesă fu greu de înduplecat să se ducă la Paris. Tatăl ei trebui să-și pună întreaga sa autoritate ca s'o convingă. Pentru prima oară ea 'și manifestă voința. Napoleon o smulsese din visurile ei, el silise de două ori curtea imperială să fugă din Viena. Ei i se părea împăratul Napoleon ca un adevărat antichrist.

De aceea ea se opunea să contracteze o căsătorie din motive politice. În adevăr căsătoria fu privită numai ca o afacere diplomatică, ca un mijloc, ca să-l facă pe Napoleon mai favorabil față de Austria.

În curând sentimentele ei se schimbară. Împăratul Napoleon eră cel mai afabil mire. El copleșea pe Maria Luisa cu fel de fel de atențiuni. El îi trimise un portret al său în miniatură, pe a cărui ramă erau incrustate 13 diamante, cari au costat peste 600.000 de franci.

Astfel tânăra arhiducesă eră împăcată cu soarta

ei, când la 13 Martie 1810 își luă rămas ban dela familia ei din Viena. Ce e drept, ochii i se umplură de lacrimi când părăsi palatul imperial, în sunetul clopotelor și în bubuitul tunurilor, într'o trăsură de gală trasă de 6 cai.

Maria Luisa avu multă muncă până când se făcu populară, căci aveă de luptat cu amintirea nefericitei regine Maria Antonetta.

Lângă Maria Luisa învăță Napoleon să cunoască care este adevărata fericire. El învăță să danseze valsul vienez, numai ca să placă viitoarei sale soții. Împăratul de care tremura întreaga Europă cunoștea numai o singură grijă; aceea de a plăcea viitoarei sale soții care aveă să-l facă fericit.

Orele pe care Napoleon le petrecea în apropierea Mariei Luisa, îl umpleau de fericire, despărțirea de ea o simțea cu durere.

„Asigură, scrie Napoleon lui Maternich, pe Suvranul dtale, că fiica sa este cel mai prețios dar pe care mi l-a putut face.

Cu cât o cunosc mai bine, cu atât o găsesc mai desăvârșită și mai creată pentru fericirea mea.

„Toată lumea, zicea Maria Luisa, crede de sigur că eu mă tem de Împăratul, eu am sentimentul că el se teme de mine“.

Și fericirea crescă când i se împlini dorința, nutrită de ani de zile, când 101 de salve de tun anunțară nașterea fiului său, regele Romei.

Dar bucuria se risipi în curând, și creerul lui Napoleon urzi din nou planuri gigantice, el puse din nou în mișcare armate întregi, ambițiunea se trezi din nou în el și smulse pe soț și pe părinte din partea familiară aruncându-l iarăși în vârtejul bătăliilor. Anul 1812 văzū mândra expediție în Rusia și sfârșitul grozav al mării armate.

Napoleen eră înfrânt, dar el se gândeă din nou să câștige noi trimfuri. Nu fără îngrijorare se urmărea la curte marile pregătiri și grija se strecură chiar și în rugăciunea pe care o învăță regele Romei.

Odată Napoleon intră în camera de culcare a fiului său, ca să-i spună noapte bună. Mititelul tocmai îngenunchia înaintea crucifixului și-și termina rugăciunea cu cuvintele: Doamne Dumnezeule, tu ești a totputernic și poți să cârmuești inimile, fă-l pe tata să facă pace pentru binele Franței și al întregii omeniri. Amin! — Amin! repetă împăratul foarte emoționat. El strânse în brațe pe fiul său și apoi părăsi gânditor camera. Acest episod îl comunică el la St. Helena unuia dintre credincioșii săi și când vorbeă despre aceasta, ochii i se umpleau de lacrimi. O dacă ar fi ascultat de rugăciunea copilului său! Soarta sa și a Europei ar fi fost cu totul alta.

Tunurile bubuiău din nou, Napoleon se luptă contra Prusiei și Rusiei. El spera încă în ajutorul Austriei, credea încă în puterea legăturilor familiare. Dar împăratul se înșela: socrul seu se alătură pe lângă aliați și

se hotărî să lupte pentru eliberarea Germaniei, punând mai presus interesele Statului decât considerațiunea față de fiica sa.

Bătălia popoarelor dela Lipsca aduse victoria decisivă a armatelor aliate: Napoleon se reîntoarse înfrânt la Paris, unde făcu iarași planuri de noi războaie, căci era vorba de a zdrobi pe dușmanii cari călcaseră pe pământul Franței.

La 25 Ianuarie 1814 împăratul își luă rămas bun dela soția și copilul său; el îmbrățișa mereu pe Maria Luisa, abia se putea despărți de soția sa. Oare preșimțea el că o îmbrățișa pentru ultima oară?

Înainte de a pleca el chemă pe toți ofițerii gardei sale în sala tronului, unde fu primit cu strigăte de „Vive l'Empereur!

Dupăce apăru soția și fiul său, Napoleon îi puse în fața tronului.

— Domnilor, zise împăratul cu voce tare, o parte din teritoriul nostru este ocupat de dușmani, mă duc acum în fruntea armatei ca să alung din țară pe dușmani cu ajutorul lui Dumnezeu și al credincioșilor mei soldați. Las pe împărăteasa și pe regele Romei la Paris, pe cari îi încredințez vouă. Să-i ocrotiți și să nu-i părăsiți... e soția și fiul meu. Mă bazez ferm pe credința și devotamentul vostru!

Emoționat! aproape plângând pronunțase Napoleon aceste ultime cuvinte! După aceste izbucni ca un tunet aclamațiunea: „Vive l'Empereur, vive l'Imperatrice, vive le Roi de Rome! De câte-ori ne răsunaseră aceste aclamațiuni! Ele nu erau însă să se mai repete, căci Napoleon trebui să bată în retragere.

Intr'aceea Maria Luisa așteptă în Paris știri bune. Ea era regenta de aproape un an.

Din cauza înfrângerii lui Napoleon și a apropierei aliaților, Maria Luisa și fiul său părăsiră Parisul și la 2 Aprilie ajunseră la Blois, împreună cu întreaga curte. Maria Luisa plânse mult...

Într'aceea aliații își făcură intrarea în Paris. La 2 Aprilie Senatul pronunță distrugerea lui Napoleon. La 10 Aprilie Maria Luisa plecă din Blois spre Orleans, unde primi o scrisoare dela tatăl ei în care îi scrie între altele:

„Iubesc pe fiica mea, și pe ginerele, dar am făgăduit aliaților ca să aprob tot ceea ce fac“.

Cu abdicarea lui Napoleon se sfârși și domnia Mariei Luisa.

În Lunea Paștilor ea convocă pe demnitarii imperiului, dela cari luă plângând rămas bun.

Din Orleans ea plecă la Rambouillet unde se întâlni cu tatăl ei; fu o tristă revedere.

Abia la 21 Mai Maria Luisa ajunse în Schönbrunn lângă Viena, arhiducele Carol care înainte cu patru ani o duse la altar ca reprezentant al împăratului Napoleon, o așteptă la poarta castelului. La zece minute după mamă sosi fiul ei care fusese urzit la naștere ca să se urce pe unul dintre cele mai falnice tronuri din lume

și acum nu mai eră decât o alteță imperială în exil. Drăgălașul copil fermecă pe toți.

Napoleon în timpul loviturilor soartei se gândea cu dragoste la soția și la fiul său, cărora le scria. În Fontainebleau el așteptă în zadar pe soția și fiul său“.

În palatul din insula Elba se rezervase soției sale un apartament. Pe tavanul salonului Napoleon dispuse să se picteze doi porumbei legați unul de altul printr'o panglică...

Maria Luisa uită în brațele contelui Neipperg pe Napoleon, care după dezastrul dela Waterloo trăia în insula St. Hellena, numai pentru amintirile sale...

Cornel Scurtu.



Acorduri de toamnă.

I.

Poveri de stânci.

O! până când?

Un clopot blând,

Din depărtări

Îmi dă răspuns

Prin lungi vibrări

Și-ascult pătruns

De 'nșiorări.

Mi-a dat răspuns!

Și-am ascultat

Până-a 'ncetat.

Avea un glas

Cu vorbe reci

Ce mi-au rămas

În gând pe veci.

Bătea, bătea,

Și ascultând

Cum plânge-amar

Mi se părea

Că 'l simt bătând

În pteptu-mi chiar.

II.

E toamnă iar!

O simt și 'n piept

Și-o văd și-afar!

Nu știu ce am,

Nu știu ce-aștept!?

Privesc pe geam

Și-abia mă 'nfrâng

Ca să nu plâng.

Măhnit de-un trai

În care-i scris

Un dor să n'ai,

Să n'ai un vis,

Să nu mai speri

Și nici să pieri,

Ce oare aștept?!.

Destin nedrept

În umbră-ascuns,

Să-mi dai răspuns!

Ascult perdut!

Nici un ecou!

E-aceiași mut

Și trist tablou,

Și cum de-abia

Să-l rabd mai pot,

Din piept aș vrea

Smulgând să scot

Inima mea;

S'o zvârl apoi

Jos în noroi;

S'o rupă corbi

Ce zboară orbi.

Și țipă 'n străzi

C'așteaptă prăzi.

În zbucium greu

Și tot mai crud,

Privesc mereu

Pământul ud

De-al bolții plâns.

Mi-e ochiul stâns

Și 'n suflet port

Tristeți adânci,

Și 'n pieptu-mi mort.

E. MAUR.

CUCUVEAUA

ANDREI VINTEȘ

Vasile trage ușa în urma sa ușor, cu grijă, cătând să nu facă zgomot, ca să se deștepte bolnava din odaie; apoi trecu în tindă. Aci, se rezemă de vatră și rămase mult timp așa, jucându-se cu pălăria din mână, dus pe gânduri. Mama Ilinca își făcea de lucru, așezând niște albituri în ladă și, din când în când, pe furiș, ferindu-se să n'o vadă fiul său, își ștergea lacrimile, furișate printre gene.

Târziu, Vasile se deșteptă ca din vis. Își luă pălăria din colțul unde o pusese, și se îndreptă spre ușă, oftând.

— Eu plec, mamă, că la viae e numai Andrei singur. Măne oi da din nou o fugă, să văd cum îi mai este Mariei.

Eși în curte. Legat de salcâmul din fața casei, Murgu își așteptă stăpânul, nechezând și bătând nerăbdător din picior. Vasile îi desfăcui hățurile și-și trecu mâna prin coama lui bogată, bătându-l încet peste gât, în semn de mângâiere și încălecă. Calul se rotii de câteva ori în jur și se repezi pe poartă, luând-o ca vântul în sus, pe ulița satului, ridicând în urma lor nouri cenuși de praf.

Când ajunse în deal, la marginea satului, Vasile oprii o clipă calul pe loc. Îi venia să se întoarcă înapoi, acasă, să rămâie la căpătâiul nevastei sale bolnave. Ceva neînțeles, o presimțire îi spunea, că în ziua aceea avea să se întâmple o nenorocire. Și, fără de voe, gândul i se duce la soția lui. Se gândește că poate doctorul nu spusese drept mamei sale, că o minșise, ca să-i facă curaj, spunându-i că bolnava merge spre bine. Se gândește iarăș la cucuvaia aceea, pe care de trei nopți în șir o auzia cântând deasupra casei lui, umplându-i întreg sufletul de neliniște, se gândește că poate pasărea e trimisă ca să-i anunțe nenorocirea ce-i pândia casa, răpindu-i soția.

Stătea încă la cumpănă, dacă trebuie să se întoarcă sau nu, când aruncându-și ochii în zare, pe celalalt deal, văzu coperișul de tablă al cramei dela viae. Și atunci își aduse aminte, că la viae e un singur păzitor, că strugurii au dat în copt, iar hoții dau năvală noaptea. Lovi calul, și o luă la vale.

Soarele scoborâse după muchea dealului. Vântul suflă răcoros și, din vale, dela șipot, s'aud tălăngile unei turme de oi, ce-i gata de drum spre stână. Iar de departe, vine ca adusă de vânt, o cântare a a vreunui flăcău cuprins de dor:

Vântule, cu blânde șoapte,
Mergi la mândra astă noapte,
Spune-i doru ce mă arde,
Spune-i doru ce mă arde...

*

E târziu de tot, trecut de miezul nopții. Afară, e un întunerec și ploaia curge repede și deasă de răpăe pământul. Vântul s'a pornit năpraznic, vâjâind, și îndoiaie până la pământ copacii de pe marginea viiei, cari troznesc să se rupă. Iar, din când în când, din celălalt capăt al viiei, s'aude strigătul obicinuit al pândarului:

— Uu, mă, te văd, te văd!...

Vasile s'a lăsat așa, îmbrăcat cum eră, în pat, cu gândul să așipească, până când o veni vremea să înlocuiască pe păzitor. Dar nu poate dormi. Stă culcat, cu mâinile căpătâi, cu ochii fixând coardele odăii, încărcate cu ciorchini mari de struguri și zmocuri de busuioc. Zgomotul ploii și al vântului și singurătatea în care e, îl face să-și răscolească amintirile uitate. S'a lăsat pradă gândurilor și ele îl poartă cum le e vrerea...

...Își revede toată copilăria zbuciumată. Rămas de mic fără tată, — eră de 17 ani atunci, — a trebuit să se învețe cu munca, prea grea pentru o vrâstă ca a lui. A strâns de ici, de colo, cum a putut, a plătit pustia de datorie, ce o aveau la boer, și-a răscumpărat căsuța lui bătrânească. De atunci, a început să-i meargă mai bine. Vara plecă la oraș, muncea, și toamna se 'ntorcea acasă. După ce a isprăvit armata, a rămas în satul lui și n'a mai plecat nicăiri. Boeru, l-a luat pe lângă dânsul, că văzuse că-i om muncitor, și l-a pus viier la viaa lui, ce-o avea peste două dealuri departe de sat. Când s'a văzut cu o muncă temeinică, s'a gândit că ar fi bine să-și aibă și el rostul lui. S'a însurat cu Maria lui Dodan, fata aceea cu ochi albastri, cu părul bălai, care îl fermecase. De doi ani, de când erau luați, nimic nu le turbură fericirea. Și acum, de trei luni, ea a căzut bolnavă la pat și pe zi ce trece, îi e mai rău. A cheltuit sumedenie de bani cu doctorii, dar nu i-ar fi de asta, dacă s'ar face bine...

— Cucuvauu!...

Lung răsună în noapte strigătul pasărei, asemenea unui vaet. Vasile tresare speriat din gânduri. Cobea! Iarăși cobea, ce o auzeă pentru a cincea oară în noaptea aceasta!.. Sare de-odată din pat și se pomenește în mijlocul odăii. Tâmpilele îi svâcnesc atât de tare și repede, încât îi pare ori-ce svâcnitură o lovitură de ciocan în cap. Sudori reci de groază, îi trec pe fruntea înfierbântată și picioarele îi tremură ca cuprinse de friguri. Privește năuc, zăpacit în toate părțile, așteptând să-i apară, lângă el, chipul hidos al pasărei. Ar vrea s'o prinză, să-i sucească gâtul, fără pic de milă, cum nici ea n'avea milă turburându-i sufletul.

Dar de-odată tresare. Privirea i se așintește pe peretele din față pe care se vede lucind, în lumina slabă a candeliei de subt icoană, țeava unei puști. Și într-o clipă își înfăptuește planul. Ca nebun se repede

într'acolo, spre armă, o smucește din cuiu și strângându-o la piept cu furie, iese pe prispa casei.

Afară, același întuneric, același zgomot al vântului; doar ploaia mai contenise puțin. Vasile strânge cu putere arma în mână și așteaptă.

Într'un târziu, aude un fâlfâit de aripi deasupra lui. Și, deodată, drept din față, izbucnește ca o batjocură, strigătul pasărei, mai lung, mai sinistru:

— Cucuvauu !..

Vasile ridică arma, o pune la ochi și țintește pasărea. Nu o vede. Dar din partea de unde o auzise, prin întuneric, zărește două puncte luminoase care-l privesc nemișcate. Și fără de voe, apăsă pe trăgaci. Un fulger de lumină și-un bubuit; încolo nimic...

A ținut bine, a ucis-o! O bucurie neînțeleasă îl cuprinsese; aruncă pușca și intră în casă. Se lasă, obosit, pe un scaun. Încetul, cu încetul, își revine în fire. Își aduce aminte de toate cum s'au petrecut și nu-i vine să creadă că toate acestea sunt adevărate. Ca să se încredințeze, se ridică, aprinde felinarul de noapte, îl ia într'o mână, și iese afară.

Pe prispa stă pușca trântită. Scoboară, cu inima prinsă de o neliniște nouă, și o ia încet spre locul unde socotea să fie pasărea ucisă. Vântul îi aruncă ploaia în față, improșcându-l în obraji. Picioarele îi

lunecau pe pământul clisos, muiat de atâta ploaie. Când ajunsese lângă butucul de viță, unde fusese cucuvaea, se opri și scobori felinarul să caute pe jos. Dar, deodată, rămase îngrozit pe loc, aplecat. La picioarele lui chiar, sub foile viței, zăcea trântit un om, pe care îl recunoscuse îndată: eră Andrei pândarul. Eră cu fața în sus, cu mâna dreaptă pe piept, și printre degete sângele se scurgea pe haine și pe pământ înroșind locul. Vasile îl zgudu, îl ridică, îl strigă pe nume, dar corpul rămânea nemișcat, mut, încremenit. Îi dădu drumul și corpul căzu greu pe pământ. Atunci înțelese Vasile. Își trecu mâna prin păr și, apoi izbucnește într'un strigăt, asemenea cobei.

— Cucuvauu !..

Și cântecul nebunului răsună mai lung și mai sinistru în noapte, decât chiar cântecul pasărei...

E mult de atunci, au trecut vre-o doi ani. În nopțile întunecoase, fără lună, când tot satul doarme dus pe la miezul nopții, răsună sinistrul glas al nebunului: Cucuvauu !..

Și cine îl aude, își face cruce, și îngână o rugăciune de apărare contra ceasului rău.



BCU Cluj / Central University Library Cluj

Colecțiile „Cosinzenii“

de pe anul I, II. și III. se pot comanda dela administrația revistei, pentru suma de 27 cor.

Abonații noștri noi, cari doresc să aibă revista noastră dela început, le capătă toate trei colecțiile pentru suma de numai 20 coroane.

SCOARȚE pentru „COSINZEANA“

Abonații noștri cari doresc să aibă scoarțe pentru revistă pe anul 1913, sunt rugați să binevoiască a ne trimite suma de cor. 2·20. Scoarțele se expediază îndată după primirea banilor. □ □

EDITURA „LIBRĂRIEI Dr. S. BORNEMISA“

CETIȚI TOȚI:

<i>I. Agârbiceanu</i> : Schițe și povestiri	2-
<i>A. Ciura</i> : Amintiri, schițe și nuvele	1·60
<i>Gh. Stoica</i> : Alte vremuri, schițe și nuvele	2-
<i>V. Eftimiu</i> : Poemele singurătății, poezii	2-
<i>I. Rebreanu</i> : Frământări, nuvele	1·50
<i>S. Bornemisa</i> : Almanahul scriitorilor dela noi 1 60	
<i>I. Dragoslav</i> : Volintirii, schițe și povestiri	1·80
<i>A. Fogazzaro</i> : Misterul poetului, roman	1·80
<i>St. Lăzăruț</i> : Floarea Betulei, roman	1·80
<i>A. France</i> : Crima lui Sylvestre Bonnard, rom. 1·80	
<i>G. Biedenkapp</i> : Ce povestesc eu copilului meu 0·80	
<i>S. Lagerlöf</i> : Marama Sântei Veronica	0·60
<i>A. Hamat</i> : Nona lege militară	2-
<i>E. Boreia</i> : Versuri flusturate	0·60
<i>H. P. Petrescu</i> : Văduvioara și alte 6 monoloage 1-	
<i>V. Stoica</i> : Scrisori, piesă trad.	0·30
<i>E. Suciu</i> : Țigănul în căruță, dialog	0·30
<i>E. Suciu</i> : Sara pe uliță, tablou	0·20
<i>G. Todica</i> : Zări din univers	0·30
* * * Bălăilor și Tămăița, povești	0·50
<i>I. Dragoslav</i> : Volintirii, povestire	0·30
<i>I. Dragoslav</i> : Împăratul Rogojină, poveste	0·30
<i>I. Dragoslav</i> : Codreanu, povestire	0·30
<i>I. Dragoslav</i> : Povești de sărbători	0·30
<i>I. Putici</i> : Sticla din urmă, comedie trad.	0·30
<i>S. Bornemisa</i> : Cele mai frumoase, poezii pop. 0·60	
<i>S. Bornemisa</i> : Musca, Nasul, Întăia scrisoare de dragoste, Trei monoloage trad.	0·50

Pentru porto să se trimită deosebit 10-30 fl.

A se cere dela:

„LIBRĂRIA Dr. S. BORNEMISA“ în ORĂȘTIE (Szászváros).

Nicolae Damian